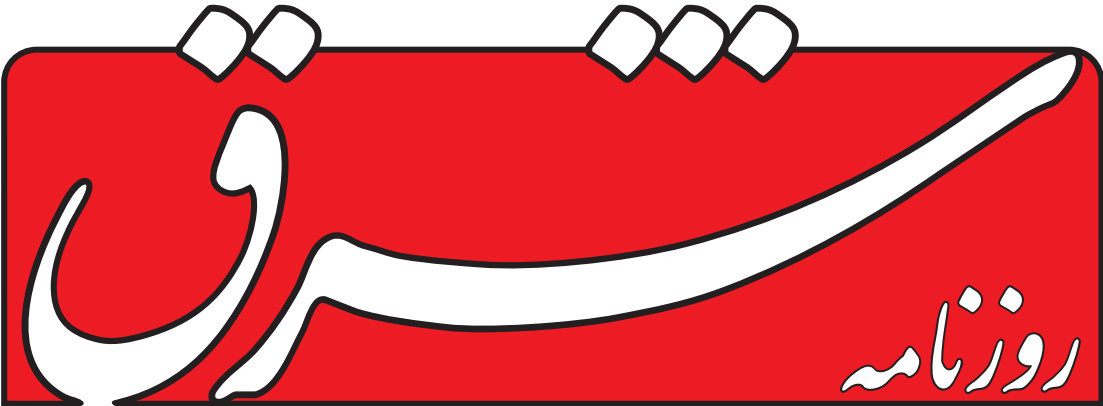


کارشناسان اقتصادی می‌گویند برخلاف تلاش‌های دومین اقتصاد جهان، پول چینی حریف دلار نمی‌شود

عیان یوان

شرق: «پایان سلطه دلار» عنوان تبلیغاتی است که بارها بلوک شرق در چشم‌انداز اقتصادی خود مطرح کرده است. پس از جنگ روسیه با اوکراین، روس‌ها که یکی از بزرگ‌ترین صادرکنندگان نفت و گاز جهان هستند، اعلام کردند برای تقویت پول خود، معاملات انرژی را با روبل انجام می‌دهند…

صفحه ۴



دوشنبه ۱۴ فروردین ۱۴۰۲ • ۱۲ رمضان ۱۴۴۴ • ۳ آوریل ۲۰۲۳ • سال بیستم • شماره ۴۵۲۲ • ۱۲ صفحه • ۱۵۰۰ تومان

در «شرق» امروز می‌خوانید: مانورهای نوری تندروها، وقتی مری تیم ملی بی‌سروصدا برکنار شد؛ توپیت آخر سال وحید یامین پور و **یادداشت‌هایی** از اردوان امیراصلانی، بابک زمانی، امید جهانشاهی

نگاهی به نقش مخرب تل‌آویو در مناسبات باکو- تهران و بیهوده‌گویی‌های همسایه بدون رعایت حسن هم‌جواری

زبان سرخ باکو

ایران همواره کوشیده است تلاش بدخواهان برای ایجاد فاصله بین دو کشور را ناکام بگذارد و از دولت آذربایجان نیز انتظار می‌رود از دامی که پهن شده، دوری کند

گزارش تیتربک را در صفحه ۳ بخوانید



نوروز ۱۴۰۲ هم با آمار نگران‌کننده تصادف‌های جاده‌ای همراه بود

اینها فقط عدد نیستند!

۱۰

پلمب ۱۰۰ کسب‌وکار

در یک ماه گذشته بیش از ۱۰۰ واحد صنفی در شهرهای مختلف به دلیل رعایت نکردن حجاب پلمب شده‌اند

۸

استغای «فتح‌الله‌زاده» از مدیریت استقلال

نوشدارو

بعد از مرگ سهراب

«علی‌فتح‌الله‌زاده» با انتشار پیامی در صفحه شخصی خود از مدیرعاملی باشگاه استقلال کناره‌گیری کرد. به گزارش فوتبال ۳۶۰، استقلال‌ها یکی، دو روز پیش توانستند در ورزشگاه آزادی تهران مقابل ذوب‌آهن اصفهان به پیروزی برسند؛ اما مهم‌تر از پیروزی به‌دست‌آمده برای آبی‌ها، تعیین سرنوشت تیم‌شان در مسیر دریافت مجوز حرفه‌ای‌سازی باشگاه برای حضور در فصل آینده لیگ قهرمانان آسیا بود. آبی‌پوشان پایتخت به واسطه پرداخت‌نشدن مطالبات آندره‌آ استراماچونی و البته چند پرونده مالی دیگر، در خطر حذف از لیگ قهرمانان آسیا قرار داشتند و تا یکی، دو روز گذشته مهلت قانونی (AFC) به تیم‌ها برای تعیین تکلیف بدهی‌های‌شان بود. مدیران باشگاه استقلال در روزهای گذشته تلاش زیادی داشتند تا بتوانند با پرداخت بدهی‌های موجود، مجوز حرفه‌ای‌سازی را دریافت‌کنند؛ اما با توجه به محقق‌نشدن طرح‌های درآمدزایی و ناکامی در مذاکره با اسپانسرهای جدید، استقلال‌ها در تأمین منابع مالی ناام بودند…

این گزارش را در صفحه ۹ بخوانید



عباس شاکری*

تورم در چند دهه اخیر در اقتصاد ایران به یک پدیده ماندگار تبدیل شده است. از نظر اندازه و شدت هم با کشورهای پیشرفته، شمال آفریقا و خاورمیانه قابل مقایسه نیست و کیفیت آن هم طوری است که بسیار نامتناسب عمل می‌کند و روز به روز تخصیص منابع را بدتر و توزیع درآمد را به زیان طبقات متوسط و پایین و عوامل مولد بدتر می‌کند و همه افق‌های تصمیم‌گیری اقتصادی را کوتاه کرده و موجب یاس و نااطمینانی جامعه و فرار سرمایه و مغزها شده است. همه دولت‌ها هم وعده تضعیف و ریشه‌کنی آن را داده‌اند اما همچنان در اقتصاد بکه‌تازی می‌کند و حتی در چند سال اخیر اقتصاد را به حالت و وضعیت قمار تبدیل کرده و مدام عده زیادی از قبل آن دسترنج و ثروت خود را می‌بازند و عده‌ای معدود هم از ناحیه آن سودهای بی‌حدوخصر به دست می‌آورند. طبیعی است که در تحلیل و تحلیل این متغیر مهم و پیچیده نمی‌توان به ساده‌انگاری و نگاه‌های تک‌ساحتی اکتفا کرد. ضمن اینکه دست‌های منفعت‌طلب صاحب قدرت هم سعی دارند در تحلیل مسائل اقتصادی به‌ویژه مسئله تورم آدرس‌های غلط بدهند و سیاست‌گذار و مردم را سردرگم کنند. ریشه‌یابی و تحلیل تورم در عین حال که قدری پیچیده است اما چارچوب و سیر تحلیل آن بسیار روشن است. در تاریخ اندیشه اقتصادی تورم معلول و نتیجه سه گروه از عوامل است. در واقع این سه گروه عوامل هستند که نوع تورم را تشخیص می‌دهند.

ادامه در صفحه ۵

«انا لله و انا الیه راجعون»

برادر بزرگوار جناب آقای مهدی فیروزان

مصیبت درگذشت ناباورانه دختر گرانقدرتان

عزیزتان راصمیمانه تسلیت می‌گوییم.

از خدای متعال برای آن مرحومه آمرزش و

رحمت و برای شما و خانواده محترم

صبر و اجر مسئلت داریم.

مهدی رحمانیان، شهاب‌الدین طباطبایی، احمد غلامی

علی دهقان، سینا رحیمپور

«انا لله و انا الیه راجعون»

جناب آقای مهدی فیروزان

مصیبت درگذشت ناباورانه دختر گرانقدرتان

را صمیمانه تسلیت می‌گوییم. خدای متعال

برای آن مرحومه آمرزش و رحمت و برای

جنابعالی و خانواده محترم صبر و اجر

مسئلت داریم.

روزنامه شرق



بعد از ۴۰ سال خیرشهادت اسطوره چاویدالاکثر سردار متوسلیان تأیید شد

«احمد» ماند

بیکر شهید متوسلیان در تهران است؟

عکس: Gettyimages

سرانجام پس از ۴۱ سال، یک مقام رسمی، رسماً خبر شهادت حاج احمد متوسلیان را اعلام کرد. سردار احمد متوسلیان در اواخر خرداد سال ۱۳۶۱ در مأموریتی به همراه یک مینت‌عالی‌رتبه دیپلماتیک از مسنولان سیاسی - نظامی کشورمان راهی سوریه شد تا راه‌های مساعدت به مردم لبنان را بررسی کند. مأموریتی که نیمه‌تمام ماند و با گذشت ۴۰ سال چشم‌انتظاری برای بازگشت او و همراهانش، خبر شهادتش تأیید شد؛ هرچند هنوز هم ابهام بیچیده آن سفر و اصرار بر زنده‌بودن متوسلیان و همراهانش مشخص نشده است.

در مستندی که از زندگی این سردار ساخته شده است، در اشاره به موضوع سفر به لبنان او این‌گونه تصاویر روایت می‌کنند که «به دستور محسن رضایی، فرمانده وقت سپاه و با تأیید رئیس جمهور وقت، در بحبوحه جنگ ایران و عراق، احمد متوسلیان به همراه شماری رزمنده به سوریه اعزام می‌شوند تا از آنجا برای یاری حزب‌الله لبنان و مبارزه با اسرائیل به جنوب لبنان بروند.»

این گزارش را در صفحه ۲ بخوانید

یادداشت

تهران-شمال؛ معضل یا فرصت؟



محسن هاشمی رفسنجانی

در نوروز سال ۱۴۰۲ شاهد تکرار یکی از معضلات دهه‌های اخیر کشور بودیم؛ تردد میلیونی خودروها در مسیر شمال و به‌خصوص جاده چالوس که با پدیده‌های جوی نظیر انسداد و ریزش و توفان و مشکلات ترافیکی شدید همراه بود و صدها هزار نفر از هم‌وطنان‌مان را دچار مشکل کرد و به نظر می‌رسد اگر راه‌حل درستی برای حل این معضل اندیشیده نشود، در سال‌های آینده هم شاهد تکرار آن در نوروز و تعطیلات خواهیم بود. از نیم‌قرن قبل، ایده ساخت راه‌آهن سریع‌السیر شمال هم‌زمان با طرح ساخت متروی تهران مطرح شد و مشاور ستک، طرح اولیه این پروژه را آماده کرد؛ اما این طرح با مخالفت شاه مواجه و مقرر شد مسیر راه‌آهن به بزرگراه خودرو تبدیل شود و طرح اولیه آزادراه تهران-شمال، پیش از انقلاب آماده شد. اما پس از انقلاب با وجود اینکه این بزرگراه از نظر ترافیکی، کوتاهی مسیر و جذابیت اقتصادی، در اولویت نخست ساخت بزرگراه‌ها در کشور بود؛ اما به دلیل ذهنیت برخی مسئولان که مسیر تهران-شمال را «راه فساد» می‌دانستند، اقدامی برای آغاز ساخت آن انجام نمی‌شد تا آنکه در سال ۱۳۷۵ و با اصرار آیت‌الله هاشمی و در اواخر دولت سازندگی، ساخت آزادراهی به طول حدود صد کیلومتر برای عبور از البرز و اتصال آسان تهران به ساحل خزر آغاز و مقدمات و مطالعات اولیه آن انجام و کلنگ اجرای آن زده شد.

اما اکنون و با گذشت بیش از ربع‌قرن، این طرح به طور ناقص اجرا و با پیشرفت سالانه دو درصد مورد بهره‌برداری قرار گرفته است؛ اما گلوگاه‌های آن هنوز باقی است و عملاً در بیک‌های سنگین ترافیک موجب می‌شود که حجم خودروها به انسداد ترافیکی جاده بینجامد و اگر قرار باشد با سرعت گذشته این پروژه تکمیل شود، حدود ۲۵ سال دیگر باید منتظر بمانیم. مهم‌ترین گلوگاه این پروژه، مربوط به بخش پل زنگوله تا گردنه هزارچم است که نهایتاً تاکنون اجرای آن آغاز نشده، بلکه حتی طراحی آن نیز صورت نگرفته است. حدود ۱۵ سال قبل که مشغول مطالعه و تدوین ایده طرح تونل طولی ریلی البرز بودم، متوجه معضل این گلوگاه شدم و به مدیران وقت پروژه آزادراه تهران-شمال تذکر دادم که برای عبور از این گلوگاه و حل معضل، باید تونلی به طول حدود ۲۵ کیلومتر از گچسر به دزدبند یعنی پس از گردنه هزارچم، زده شود تا هم مسیر به کمتر از نصف وضعیت فعلی جاده چالوس کاهش یابد و هم ارتفاع مناسب تونل از سطح جاده فعلی، احداث آن را امن و بی‌خطر کند و شاهد ریزش جاده قدیم نباشیم.

اما متأسفانه به جای آن اقدام اصولی، قطعه دوم آزادراه تهران-چالوس به طول شش کیلومتر و در ارتفاع بالا احداث شد که تا پل زنگوله امتداد یافت؛ اما از آن به بعد، به دلیل مشکلاتی که حفر تونل برای جاده

رهبر انقلاب اسلامی در اجتماع زائران و مجاوران حرم مطهر رضوی علیه‌السلام:

تحول یعنی رفع نقاط معیوب منظور دشمن از دگرگونی تغییر هویت جمهوری اسلامی است

◆ بنیه درونی قوی از مهم‌ترین نقاط قوت ملت ایران است/ همه موظف‌اند «امید آفرینی» کنند

◆ حضور در جنگ اوکراین را رد می‌کنیم/ غلط می‌کنید که جمهوری اسلامی را به زانودرآورید

صفحه ۲

سرمقاله

تورم؛ سکوت دولت و تحلیل‌های عمومی نارسا



حجت میرزایی

سال جدید در رسانه‌ها و شبکه‌های اجتماعی با اعلام نرخ تورم رسمی سال پیش و پیش‌بینی‌ها و هشدارهای نگران‌کننده کارشناسان و صاحب‌نظران اقتصادی آغاز شد. در نام‌گذاری رسمی نوروزی هم سال ۱۴۰۲ سال «مهار تورم و رشد تولید» نامیده شد. اعلام رسمی نرخ تورم ۴۶ درصدی سال ۱۴۰۱ و نرخ تورم نقطه به نقطه ۶۴ درصدی در اسفند گذشته در مقایسه با اسفند سال ۱۴۰۰ در کنار تورم ۷۰ درصدی خوراکی‌ها به گسترش و تندی نقدها، تفسیرها و تحلیل‌های کارشناسی دامن زد تا جایی که پیش‌بینی‌های چندی با مضمون سه‌رقمی شدن تورم، شکل‌گیری آرتوروم و ونزول‌یابی شدن اقتصاد ایران با سرعت زیادی فضای رسانه‌های مجازی را پر کرد؛ اما در بازخوانی این نقدها و تحلیل‌ها دو نکته مهم و تأمل‌برانگیز دیده می‌شود: اولین موضوع تأمل‌برانگیز سکوت مطلق سازمان‌های سیاست‌گذاری اقتصادی دولت به‌ویژه سازمان برنامه و بودجه، وزارت اقتصاد و بانک مرکزی درباره روند کم‌سابقه و نگران‌کننده تورم است. دولت هیچ توضیحی درباره نتایج جراحی اقتصادی خود در سال پیش و آثار و پیامدهای آن ارائه ن داده است. هیچ گزارشی از تأثیر الحاق ایران به پیمان شانگهای، تأثیر افزایش دوبرابری فروش نفت و بازگشت کامل درآمدهای نفتی به خزانه، نتایج تولید سالانه یک میلیون مسکن و ایجاد سالانه یک میلیون شغل جدید و نیز توافق‌های انجام‌شده با شریکان استراتژیک به‌ویژه روسیه و تأثیر این عوامل بر ثبات اقتصاد کلان و مهار تورم منتشر نکرده است. گویی همه از کارشناسان و رسانه‌های رسمی و غیررسمی و مردم کوچه و بازار خود را درباره تورم مسئول می‌دانند، جز دولت که مسئول اصلی عرفی و قانونی برای سیاست‌گذاری و پاسخ‌گویی به جامعه است! تصمیم رسمی اعلام‌شده از ستاد هماهنگی اقتصادی دولت این بود که رئیس جمهور برای دومین بار در شش‌ماه گذشته دستور داد کارگروهی برای پیش‌تورم تشکیل شود. گزاره کوتاهی از رئیس سازمان برنامه و بودجه با این مضمون انتشار یافت که «اگر جدی باشیم، می‌توانیم تورم را تا زیر ۳۰ درصد کاهش دهیم» که دستمایه طنزها و شوخی‌های بسیاری شد؛ اما تا زمان انتشار این یادداشت هیچ گزارش رسمی یا سخنان توضیحی از سوی دولت درباره روند تورم منتشر نشده است. حتی وزیر اقتصاد که پیش از انتخابات ۱۴۰۰ گفته بود بدون هیچ اقدامی (با حضور دولت جدید) تورم به ۱۵ درصد کاهش می‌یابد تا امروز هیچ توضیحی درباره مینا و منطق آن سخنان و این روندهای وارونه با فاصله زیاد ارائه ن‌داده است. رئیس جمهور که در زمان رقابت انتخاباتی با خبر برنامه هفت هزار صفحهای خود وعده کاهش تورم تا نصف در سال اول و سپس تک‌رقمی شدن تورم را داده بود، درحالی‌که به پایان دولت سیزدهم در بازار ریاست‌جمهوری خود نزدیک است، اعلام کرد از دستگاه‌های اجرائی دولت خواسته است برنامه پیشنهادی خود برای مهار تورم را ارائه دهند. او همچنین با عتاب تندی منتقدان را به سکوت دعوت کرد تا دولت کار خودش را پیش ببرد. پیش از این سخنان، انتشار گزارش‌های رسمی فصلی و ماهانه قیمت مسکن از طرف مرکز آمار و بانک مرکزی ایران نیز پس از سال‌ها متوقف شده بود. دومین وجه تأمل‌برانگیز درباره تحلیل‌ها و تفسیرها از شاخص تورم و پیش‌بینی‌ها از آینده این است که تقریباً در همه تحلیل‌ها از رئیس کل پیشین بانک مرکزی تا سیاست‌مداران و کارشناسان مالی و اقتصادی، رشد نقدینگی را عامل اصلی تورم معرفی کردند. با آنکه نظریه‌های رقیب متعددی در اقتصاد برای توضیح تورم وجود دارد و با وجود شرایط خاص و نامتعارف امروز اقتصاد ایران با سایه سنگین تحریم‌ها، کیفیت عملکرد نهادهای بسیار پایین و حکمرانی ضعیف و نیز ساختارهای اقتصادی کژکارکرد، حتی با وجود آنکه ضعف‌های روش‌شناختی جدی در این تحلیل‌های پول‌گرایانه آشکار است، پدیده تورم چنان انتزاعی بازنمایی و تحلیل می‌شود که گویی هیچ عاملی جز رشد نقدینگی در شکل‌گیری و تشدید تورم تأثیری نداشته و ندارد. نقش آشکار افزایش مستمر نرخ ارز (که از ابتدای دولت سیزدهم در پایان اسفند ۱۴۰۱ حدود ۹۰ درصد رشد یافته) پوشیده می‌ماند. این تحلیل‌ها عموماً هم به سیاست‌گذاران و هم مردم نشانی غلط می‌دهند و به طور آشکاری نقش نهادهای مالی سوسودبرنده از رشد نرخ ارز و تورم دارایی‌ها که ناکارآمدی خود را با سود غیرعملیاتی بزرگ در ترازنامه‌ها و صورت‌های مالی پوشش می‌دهند، نقش واردات در ساختار تجاری غیرقابلی و بلکه وابسته به نهادهای خاص در بازارهای صادراتی با بهره‌وری بسیار پایین و رانت‌های آشکار و نهانی که بر هزینه زندگی مردم تحمیل می‌شود، نقش کسور بودجه برآمده از هزینه‌های متورم‌شده با فشارهای سیاسی و… مغفول و پنهان می‌ماند. حتی در تحلیلی که در سالنامه اقتصادی «شرق» از زبان صالحی اصفهانی (استاد ایرانی دانشگاه ویرجینیاتک) انتشار یافت، دست‌کم نیمی از عوامل تورم ناشی از تحریم‌ها و نیمی دیگر از عوامل متعدد عملکرد اقتصادی دولت (و نه تنها رشد نقدینگی) معرفی شد. تجربه عرضه خودرو در بورس و توقف آن با فشارهای پنهان و شاخص‌های رو به رشد بازار سرمایه نشان می‌دهد فهم واقع‌گرایانه پدیده تورم در ایران و سیاست‌گذاری اثربخش برای مهار آن نیازمند تحلیلی چندلایه و در چارچوب اقتصاد سیاسی و نه صرفاً فنی‌معارف متعارف اقتصاد کلان است.